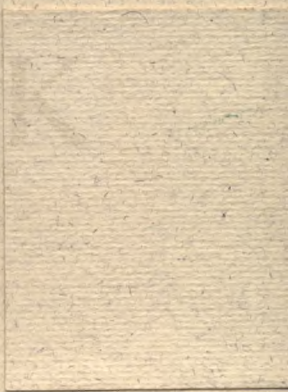

M
19.997

OSZ

MAGYAR NEMZETI KÁTÉ

A MAGYAR KÖZÉPISKOLAI TANÁROK
NEMZETI SZÖVEVSÉGE
PÁLYÁZATÁN ELSŐ DIJJAL JUTALMAZOTT
PÁLYAMUNKA

HARMADIK TIZEZED

Összeállította: Károlyi János
IRTA

DR. KÁROLYI JÁNOS
KEGYESRENDI FŐGIMNÁZIUMI TANÁR

BUDAPEST. 1923.

A MAGYAR KÖZÉPISKOLAI TANÁROK
NEMZETI SZÖVETSÉGE TULAJDONA

Franciscan Fathers'
Benedict Biro Memorial Library
517 South Belle Vista Avenue
Youngstown, Ohio 44509, U.S.A.
Phone: (216) 793-5922

2040

MAGYAR NEMZETI KÁTÉ

A MAGYAR KÖZÉPISKOLAI TANÁROK
NEMZETI SZÖVETSÉGE
PÁLYÁZATÁN ELSŐ DÍJJAL JUTALMAZOTT
PÁLYAMUNKA

HARMADIK TIZEZER

IRTA

DR. KÁROLYI JÁNOS
KEGYESRENDI FŐGIMNÁZIUMI TANÁR

BUDAPEST, 1923.

A MAGYAR KÖZÉPISKOLAI TANÁROK
NEMZETI SZÖVETSÉGÉNEK TULAJDONA.

0406
M 319.997

2019

A Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetsége, a magyar ifjúság hazafias érzésének fejlesztésére s minden, — még szunnyadó vagy talán már közömbössé fásult magyar lélek fölserkentése céljából, pályázat hirdetésével iratta s tízezer koronás pályadíjjal jutalmazta e magyar nemzeti kátét. Lenyűgzőtt igazságunk szószólója, fájdalomunk sikoltása, öntudatunk nevelője ez a kérdésekbe-feleletekbe tagolt művecske: tanít, megdöbbent, gyűjt, lelkesít; komoly tudományú tartalom világos szerkezetben, lendületes előadásban szól belőle hozzánk, a magyar bánat mélységes hullámozását az akarat elszántságáig viharoztatva.

Hazafias érzéssel és bizakodó reménységgel bocsátjuk közre ezt az okos és lelkes kis könyvet, értékes és hatásos olvasmányul nem százak vagy ezrek —, hanem százezrek számára.

Budapest, 1922. október havában.

Sajó Sándor,

a Magyar Középiskolai Tanárok
Nemzeti Szövetségének elnöke.

Jelige: Csak az a nemzet hal meg, amely
már előbb meghalt fiai szívében!
A magyar nemzet él!

I. Bevezetés.

1. *Mi az irredentizmus?*

Az irredentizmus az a törekvés, amely az egy nyelvet beszélő, közös multa tekintő, de a haza testéről elszakított s idegen uralom alá került testvérek visszacsatolását s ezáltal a haza régi, történeti határainak visszaállítását tűzte ki célul s e cél elérésének érdekében küzdelemre és minden áldozatra kész.

2. *Mi a magyar irredentizmus?*

A magyar irredentizmus a trianoni gyilkos békében szétdarabolt haza ezeréves határainak visszaállítására s ezáltal idegen elnyomás alá került magyar véreink felszabadítására s a velünk közös multat élt idegen nyelvű honfitársainkkal az állami és gazdasági közösség helyreállítására irányuló elszánt törekvés.

3. *Szükség van-e a magyar irredentizmusra?*

A magyar irredentizmusra nemzetünk fennmaradása érdekében feltétlenül szükség van.

4. Veszélyezteteti-e a trianoni béke a magyar nemzet fennmaradását?

A trianoni béke a magyar nemzet fennmaradását nemcsak veszélyezteti, hanem a szó szoros értelmében lehetetlenné teszi, mert hazánkat területének háromnegyed részétől s ezzel nemzetünket életfeltételeinek javarésztől megfosztotta.

OSZK

II. Hazánk multja: történelmi jogaink és érdemeink.

5. *Joga van-e a magyar nemzetnek a trianoni békében elszakított országrészekhez?*

A magyar nemzetnek a trianoni békében elszakított országrészekhez épen olyan kétségbevonhatatlan joga van, mint Európa bármely, hazánkkal egyidős államának a maga területéhez.

6. *Miért tekintjük az elszakított területeket nemzetünk jogos birtokául?*

Azért, mert azok a területek ezer év óta a magyar haza integráns részei.

7. *A magyar nemzet tehát nem későbbi hódítás vagy terjeszkedés útján, esetleg a szomszédos országok megcsonkításával jutott a most elszakított területek birtokához?*

A magyar nép hazánkknak a trianoni béke előtti egész területét a maga egészében és zárt földrajzi egységében még a honfoglalás alkalmával részben megszállotta, részben fegyverrel meghódította, egységes országgá szervezte; nem volt tehát szükséges az ország területét a szomszédos népek területének rovására bővíteni, mint azt Európa legtöbb országának területi kialakulásánál látjuk s mint pld. Francia-, Olasz- és Németország története mutatja.

Jegyzet. Hazánk már a honfoglalás előtt átmenet volt a szláv és germán világ között. Ezért és az itt lakó szláv népek államalkotó képességeinek hiánya következtében ezen a területen zűrzavaros állapotok voltak és a római birodalom megdőlése óta államnak nevezhető birtoklás itt nem volt.

8. Az egyetemes emberi művelődés szempontjából hasznos volt-e a magyar nemzet megtelepedése ezen a területen?

Hasznos volt, mert a magyar nemzet alig egy század lefolyása alatt Kelet-Európa legszervezettebb országát alapította itt meg, olyan területen, ahonnan az európai civilizációt azelőtt állandó veszedelem és bomlás fenyegette. Kelet és Nyugat e határmesgyéjén a magyarság erős, természetes határoktól védett hazát szerzett magának, hogy ebben nemzeti és világtörténeti hivatását teljesítve Nyugatnak védelmezője, Keletnek rendezője, kormányzója, a keleti népeknek az állami megszilárdulásra nézve példaképe legyen.

9. Mi volt a magyar nemzet nemzeti hivatása?

A magyar nemzet nemzeti hivatása az volt, hogy hazájának a természettől kijelölt határai között kifejlessze a magyar nép anyagi és erkölcsi erejét s ily módon zavartalanul dolgozhasson az emberiség nagy céljai érdekében.

10. Mi volt a magyar nemzet világtörténeti hivatása?

A magyar nemzet világtörténeti hivatása az volt, hogy a kereszténységbe kapcsolódva,

ennek művelődését a maga részéről is fejlessze s mint az uraltáji népcsalád legizmosabb képviselője nemzeti és faji sajátosságából fakadó új és értékes elemekkel gazdagítsa. Ehhez járult még egy külön feladat, mely a közép-korban nemzetünket Európa hőségé avatta: a keresztény művelődésnek, az emberiség e legnagyobb örökségének és drága kincsének, a Kelet felől jövő támadások ellen való megvédelmezése.

11. Megfelelt a magyar nemzet a maga nemzeti hivatásának?

A történelem tanubizonyysága szerint nemzetünk még a legnehezebb körülmények között is megfelelt nemzeti hivatásának. A vérrel szerzett haza szent földjének megvédelmezése minden időben legfőbb gondja volt. A magyar föld épségéért vívott véres küzdelmekről történelmünk legszebb és legdicsőbb lapjai beszélnek. Nemzetünk soha, még a legkedvezőtlenebb körülmények között sem mondott le az integráns Magyarországról; az ezért hozott borzasztó áldozatok szinte túlhaladják fizikai és számbeli erejét. Hazája érdekében végzett teljesítményei páratlanok a nemzetek történetében. A béke ritka éveiben, legtöbbnyire nehéz harcokkal párhuzamosan, olyan állami és társadalmi berendezést és intézményeket teremtetett, amelyek egyetemes emberi szempontból is haladást jelentenek.

Jegyzet. Ilyenek pl. Szent István egyházi és világi intézményei, Szent László és Könyves Kálman törvényei, az aranybulla, IV. Béla honvédelmi intézkedései, az utolsó

Árpádok idejében az alkotmányos királyság kialakulása, a vármegyék keletkezése, az Anjouk honvédelmi intézményei, az ösiség, stb. Ez intézmények szilárdságának jelentékeny része volt benne, hogy nemzetünk a nagy katasztrófákat és a török hódítást kibírta. Az általános emberi művelődés kérdései is mindig foglalkoztatták nemzetünket. Elég e tekintetben az oktatás mind a három fájának a kereszténység befogadásával egvidejű megszervezésére, a külföldi egyetemeken megforduló magyar tanulók nagy számára, a tanítással foglalkozó szerzetesrendek gyors meghonosodására utalnunk.

12. Megfelelt a magyar nemzet a maga világ-történeti hivatásának?

Igen, nemzetünk magyar hűséggel, becsületességgel és vitézséggel megfelelt a maga világtörténeti hivatásának. Mihelyt belekapcsolódott a kereszténységbe, ennek mindjárt erőskarú, bátor védelmezőjévé is lett. Hazája területét védelmezve védelmezte a nyugatot is: az Árpádok alatt a kúnok, bessenyők és tatárok ellen, az Anjouk, Hunyadiak és Habsburgok alatt a törökök ellen; megfizethetetlen szolgálatot tett az emberiségnek, mert véres harcokban megakadályozta, hogy a művelődés legalacsonyabb fokán élő népek elborítsák Európát s a keresztény műveltség romjain népvándorlás-korabeli barbárságot és pusztulást létesítsenek.

13. Az egyetemes emberi művelődés fejlesztésével is megfelelt a magyar nemzet a maga világ-történeti hivatásának?

Nemzetünk, bár világtörténeti helyzete és szabadságszeretete szakadatlanul folyó véres küzdelmekbe bonyolította, az egyetemes mű-

velődés fejlesztésével is nagy szolgálatot tett az emberiségnek. A nyugati hatásokat gyorsan átvette, magáévá tette és Kelet felé közvetítette s bár a szakadatlan háborúk közepette nem volt képes az egész erejét a művelődés szolgálatába állítani, faji géniuszának kincseit teljesen kiaknázni s az egyetemes műveltség oltárára helyezni: a tudomány és művelődés minden ágának bőségesen adott kiváló munkásokat, kik az emberi haladás számára új tüzeket gyújtottak.

Jegyzet. Az emberiség egyetemes nagy érdekei mindenkor foglalkoztatták nemzetünket; az Anjouk, Hunyadi Mátyás s az erdélyi fejedelmek idejében a magyarság vezetett a művelődés ápolásában és fejlesztésében, úgyhogy jogosan sóhajthatunk fel: mi vé lett volna nemzetünk az emberi fejlődés számára, micsoda új utakat taposott volna ki, ha földrajzi helyzete következtében nem kénytelen úgyszólván minden erejét kegyetlen önvédelmi harcokra fordítani s ha szellemi és erkölcsi erői kifejtésére része lehetett volna abban az aránylagos nyugalomban, melyet a nyugati népek élveztek!

14. Jogos-e az a vád, hogy a 16. és 17. század folyamán nemzetünk az elnyomó török hatalommal szövetkezett a keresztény civilizáció ellen?

A Habsburg-ház központosító és németesítő politikája végveszedelemmel fenyegette nemzeti létünket; nemzetünk kénytelen volt ez ellen fegyverrel védekezni; de ezt csak a török segítségével tehetette meg. A török fennhatóság alatt álló Erdély fejedelmei, mikor a végső pusztulás előtt álló magyar haza segítségére indultak, már helyzetüknél fogva is kénytelenek voltak a török segítségére tá-

maszkodni. E kétségbeesett lépést valóban vérző szívvel tették meg nemzetünk akkori vezérei.

Jegyzet. Nemzetünk egy jelentékeny része még az elnyomtatás legszomorúbb korszaka ban is rendületlenül kitartott az uralkodó család mellett. A török elleni küzdelmek legfényesebb tetteit az uralkodóház hűségében állhatatosan kitartó hős magyarok hajtják végre. Temesvár, Kőszeg, Drégely, Eger, Szigetvár, Győr, Gyurgyevó, Mezőkeresztes, az eszéki híd, Vezekény, Párkány és Zrinyi-újvár dicsőséges állomásai annak a szörnyű küzdelemnek, melyet a nemzet Losonczy, Szondi, Dobó, Pálffy Miklós, Báthory Zsigmond, a Zrinyiek, Eszterházyak és Koháryak vezetése alatt az ősi ellenség ellen a király zászlai alatt folytatott s csak elszomorodott lélekkel gondolhatunk arra a szörnyű fátumra, mely lehetetlenné tette, hogy nemzetünk egységes legyen s maga verje ki a törököt, mint azt történelmünk egyik legdicsőbb alakja s a legnagyobb magyar katona, Zrinyi Miklós gróf, kívánta és sürgette. Mennyi szenvedés, a nemzeti javak mennyi pusztulása, mennyi honfivér kiontása lett volna elkerülhető, ha szerencsétlen nemzetünk nem lett volna kénytelen török és német pártra szakadni, magyar magyar ellen harcolni! De a törökkel való leszámolás volt a főcél még a nemzet ama vezéreinek — egy Bocskaynak, egy Bethlennek — szemében is, akik török segítséggel iparkodtak az ország egységét helyreállítani.

15. Mi okozta hazánk ezeréves területének barbár megcsonkítását?

Hazánk területének példátlan megrablása közelebbi és távolabbi okok következménye.

16. Melyek Magyarország megcsonkításának közelebbi okai?

Közelebbi okok: a világháború elvesztése, a bűnös októberi forradalom szennyes hullámain uralomra jutott kormány végzetes mu-

lasztásai és bűnei nemzetünk léte ellen, főleg hadseregünk szétzüllesztése és határainknak védtelenül hagyása; végül a kommunizmus azáltal, hogy kitűnő alkalmat adott a szomszéd államok rablásvágyának fokozottabb ki-elégítésére.

17. Melyek Magyarország megcsonkításának távolabbi okai?

Távolabbi okok: a központilag elhelyezkedett magyarság körül a határokig zárt tömegekben lakó nemzetiségek, 1526 óta az ország egységes és osztatlan területének megosztására irányuló kísérletek és a szomszéd államok hódításvágya.

18. Hogyan lett Magyarország nemzetiségi állammá?

A honfoglaló magyarság, csekély számú lévén, nem népesíthette be az ország egész területét. Csak az Alföldet és a lapályosabb folyóvölgyeket szállta meg. Az itt talált szláv népelemeket megtúrta maga mellett. De még így is ritka volt a lakosság s ezért már Szent István korában megindult a rendszeres telepítés s a szomszéd népek lassú beszivárgása. Nagy arányúak azonban és a magyarságra nézve végzetes irányúak a telepítések csak a török kiverése után lettek.

Jegyzet. Árpádházi királyaink alatt a telepítések főleg a tatárdúlás után indultak meg nagyobb erővel, részint nyugatról, részint keletről. A nyugatról telepített németek, olaszok és franciák, a városi műveltség meghonosítói, továbbá a keletről telepített rokonfajú kúnok és bessenyők hamarosan beleolvadtak a duzzadó életerejű magyarságba,

főképp a magyar katolikus egyház által. A rendszeres telepítések mellett azonban már az Árpádok alatt megindult, a Balkán északi részéből, a skizmatikus vagyis a nemegyesült görög egyházhoz tartozó lakosság lassú beszivárgása. *A 13. század elején történik először okleveles említés az oláhokról.* Már a Hunyadiak korszakában megindul a török elől menekülő szerbség beözönlése is.

19. Miért lettek végzetesek a magyarságra nézve a török kiverése utáni telepítések?

Azért, mert ezeket a bécsi kormány intézte azzal az ártó célzattal, hogy a török ellen folytatott küzdelmekben majdnem elvérzett magyarságot a betelepített idegen népekkel majorizálja, elnyomja, a Magyarország területéről való rendelkezés jogát a magyarság kezéből kivegye s elősegítse Magyarországnak nemzetiségi álamokká való széthullását.

20. Milyen eszközökkel dolgozott e cél érdekében a bécsi kormány?

Különféle eszközökkel : a nagybirtokoknak eladás, vagy ajándékozás útján külföldiekre juttatásával idegen arisztokráciát teremt; lehetőleg egységes, zárt tömbökben telepíti le a behívott idegen népeket s Magyarország benépesítése érdekében a főfigyelmet Keletre s a Balkánra fordítva az oláh és szerb lakosságnak délen és keleten való letelepítésével olyan népeknek juttatja az ország legtermékenyebb és legszebb részeit, amelyeket nyelvükön kívül vallásuk is a határokon kívül maradt testvéreikhez fűz s amelyek letelepedésük első pillanatától ellenségüknek tekintik a magyart, a régi, jogos birtokost.

21. Mikor kezdődött Magyarországon a nemzetiségi kérdés?

A magyar nemzeti állam kialakulásáért 1825-től 1848-ig folytatott küzdelmek alatt érezte meg nemzetünk a bécsi kormány telepítéseinek végzetes következményeit. A nemzetiségi eszmének Napoleon leverése után történt uralomrajutásával hazánk mint soknyelvű állam tűnik fel akkor, mikor a nyugati államok túlnyomó többsége — bőséges ideje és nyugalma lévén az idegen népelemek beolvasztására — mint egynyelvű ország kezd szerepelni. Ekkor kerül felszínre az illyrizmus, pánszlávizmus és dákórománizmus formájában a nemzetiségi kérdés.

22. Mi volt a nemzetiségi kérdés veszedelme ebben a korszakban?

A bécsi kormány eszköznek akarta felhasználni a nemzetiségeket az öntudatra ébredt s a maga sorsát irányítani akaró magyarság ellen s titkon támogatta mozgalmukat. Ennek különben is erőt adott az a tudat, hogy az ország határain túl rokon népekre támaszkodhatik; ebben bizakodva, már ez időben Magyarország szétدارabolásában állapította meg törekvéseinek és küzdelmeinek végső célját.

23. A hazánk területén lakó nemzetiségek őslakók-e itt, amint azt ők állítják?

Az elfogulatlan történeti kutatás régen megállapította, hogy a hazánk területén lakó

népek között legrégibb lakosa e földnek a magyar.

Jegyzet. Honfoglaló őseink találtak itt szláv, bolgár, avar és hún néptöredékeket, kik a műveltség legalacsonyabb fokán állottak s akiket a fegyver erejével hódítottak meg; de viszont történelmi tény, hogy ezek a népek részint beolvadtak a magyarságba, részint kipusztultak a tatárok, kúnok, bessenyők betörései alkalmával. *A ma itt lakó idegen nyelvű népek ősei jóval később telepedtek le, mint mi magyarok.*

A honfoglalás idejében itt talált népek számáról fogalmat nyerünk, ha meggondoljuk, hogy az Északnyugati-, Északkeleti- és Délkeleti-Felföldnek, úgyszintén a Dunántúli Dombvidéknek nyugati részét embernemlakta sűrű rengetegek borították s csak a Morva, Vág, Nyitra, Garam folyók lapályain, a Duna-Tisza közén s a dunántúli vidéken laktak szlávok; ezek Szvatopluk morva fejedelem alattvalói voltak, de birodalmukat még megszilárdulása előtt megdöntötték, Szvatopluk halála után, a szövetségek német és magyar fegyverek. Az említett helyeken a letelepülő magyar lakosság is csakhamar megjelent: bizonyítják ezt az ősrégi magyar hely- és folyónevek.

Az Árpádok idejében a csehek és morvák ellen vívott állandó harcok, a tatárjárás, Ottokár betörései nagyon megritkították az Északnyugati Felföld lakosságát. Még végzetesebb volt a Zsigmond király idejében kitört huszita háború: a több ízben végigpusztított és felégetett vidék lakossága ez időben elpusztult, szétzüllött s helyébe a mai morva eredetű lakosság költözött.

Az Északkeleti Felföldre a ruthéneket Nagy Lajos telepítette be a térítés elől Moldvába költözött oláhok helyébe.

Erdély őslakosságát illetőleg csak egy tény bizonyos, az, hogy *a honfoglalás idejében Erdély területén oláhok nem laktak. Egyetlen történelmi adatot, feljegyzést, helynevet, vagy régészeti leletet nem találunk, amely 1208 előtti ottlétezésüket bizonyítaná.* Hiszen Erdélyt ők maguk is, magyar neve után, Ardeal-nak nevezik. A dákóromán elnevezés, amely azt akarja bizonyítani, hogy ők a római telepéseknek a dákokkal való összekeveredéséből származtak, meg

nem illeti őket, mert nyelvük a latinnak és szlávnak, főleg az albánnak keveréke, Erdélyben pedig a honfoglalás előtt szlávok és albánok nem laktak. Az oláhok eredeti hazája Rumélia volt; innen a török-bolgár háborúk miatt vonultak északra Rumániába, innen pedig a törökök és saját bojárjaik elől Erdélybe. Bevándorlásuk még erősebb lett a törököknek a Balkánra való visszaszorítása után: ekkor a Balkánról menekülve a lakosságából teljesen kipusztult délvidéki vármegyéket, a hajdani temesi bánság területét is megszállották.

A honfoglalás után az Árpádok és Anjouk idejében az ország délvidéke: az alsó Tisza, a Duna, a Dráva, Száva és Maros közt fekvő terület volt az ország legnépesebb, legmagyarabb és legműveltebb része. A török dúlások és pusztítások itt is nagyon megritkították a magyarságot. Már Mátyás király 50.000, a törökök elől menekülő szerb családot telepített le ezen a területen, honvédelmi célzattal. A mohácsi vész után feltartóztathatatlanul pusztulásnak indul ez a vidék is: a másfél százados török uralom lakatlan sivataggá teszi. Kolonics bibornok 1689-ben Csernovics Arzén patriarka vezetése alatt nagy szerb tömegeket telepít le ezen a területen, azzal a célzattal, hogy ezt a színmagyar földet elidegenítse. Ezért a beköltözött szerbséget kiveszi a magyar uralom alól, közvetlenül a bécsi haditanács alá rendeli s így külön szerb államot szervez a magyar államban. Ettől az időtől kezdve a szerbség készséges eszköze a bécsi kormánynak a magyarság ellen, mint ezt a Rákóczi-szabadságharc borzalmas rács dúlásai és az 1848-as események bizonyítják.

Magyarország nyugati vármegyéi mindenkor az ország integráns egészéhez tartoztak: e vidék kulturális és gazdasági értéke teljesen a magyarság életteréből fakad.

24. Általában tehát mily okok idézték elő a magyarság rovására a nemzetiségek megerősödését?

A nemzetiségek megerősödésének okai: a századokon át tűzvonalban álló magyarság szörnyű vérvesztése, a magyarság ellen ártó szándékkal véghezvitt telepítések, a nemzeti-

ségek dédelgetése, a magyar fajnak az idegen népekkel szemben tanúsított türelmessége és nagylelkűsége.

25. Mily alapon törekedtek a nemzetiségek az elszakadásra?

Elszakadási törekvésükhöz a nemzetiségek a koholt történelmi alap mellett a hamis jogi alapot is megtalálták Magyarország területének részint a nehéz viszonyok kényszerűsége, részint a bécsi kormány bűne következtében létrejött megoszlásában, noha e megoszlás mindig csak ideiglenes volt, mert a nemzet még a legnehezebb viszonyok között sem mondott le soha a haza integritásáról s az országgyűlések még a legnehezebb viszonyok között is ki tudták vívni az elszakított részek visszacsatolását. Abban egyetértett mindig minden magyar ember, hogy a magyarság léte csak az egységes haza testén biztosítható.

Jegyzet. Az Árpádoknak és a vegyesházi királyoknak legnagyobb érdeme, hogy az ország területi egységét, noha a nyugati népek fejlődésének iránya éppen ellentétes volt, úgyszólván teljesen meg tudták őrizni. Az erdélyi vajdaság, a temesi és pozsonyi grófság, a horvát bánság inkább honvédelmi, mint politikai alakulatok voltak és mindenkor integráns részei voltak a haza területének. A mohácsi vész után megbomlott az ország területi egysége: három részre szakadt az ország. E szakadás azonban, mivelhogy külső erőszak következtében történt, nem járt az ország egységére nézve akkora veszedelemmel, mint az egységnek a szakadást nyomon követő intézményes megbontása. Ily megbontás volt, hogy megalakul az önálló erdélyi fejedelemség; ez csökkentette ugyan a haza területén a német és török hatalom surlódási felületét s egyébként is mérhetetlen szolgálatot tett a nemzeti ügynek, de az ország integritásán úgyszólván gyógyíthatatlan sebet ejtett

főleg azért, hogy 1690-ben nem kapcsolódott vissza Magyarországhoz, hanem tovább is mint Erdélyi fejedelemség szerepelt torz alkotmányával, egészen 1848-ig. Erdély különállása maga után vonta 13 északi vármegyének a nehéz időkben való önálló szervezkedését és jogi életét. A török végleges kiverése után a temesi vidéket is külön területté, a bécsi haditanácstól függő katonai kormányzósággá alakították, szervezték s benépesítését is úgy intézték, hogy semmi se emléke tessen rá, hogy ez valamikor Magyarország szíve volt. Így jött létre a Bánát. Ilyen célzattal történt a Kolonics által betelepített szerbeknek a magyar uralom alól való elvonása és egy külön szerb tartomány létesítése; továbbá Mária Terézia alatt Horvát-Szlavonországnak az anyaország testétől való elszakítása és a három szlavóniai vármegyének az új alakulatba való beolvasztása által hét évszázados történelmi kapcsolatnak meglazítása és ezzel a horvát kérdésnek megteremtése, a határőrvidékek létesítése s különösen a szabadságharc leveretése után az ország testének hat részre való szétszakítása.

26. Összefüggésben van-e a bécsi kormánynak a magyar állam területi integritása ellen irányuló törekvése a trianoni béke területtrabló intézkedéseivel?

A bécsi kormány a Habsburgok uralomra-jutásának első pillanatától kezdve tudatosan dolgozott az ország területi épségének megbontásán és erre minden alkalmat felhasznált¹⁾: így bizonyos szomorú tények által kitűnő tápot és történelmi jogosultságot adott a nemzetiségi törekvéseknek, másrészt hazánk területi és állami megosztottságát mint történelmi és politikai valóságot mégis csak belevitte a köztudatba²⁾; s ezt ellenfeleink kitűnően kihasználták ellenünk.³⁾

Jegyzet. 1) Erre nézve jellemző az erdélyi fejedelmek által birt magyarországi részek, az u. n. „Partium” sorsa.

1693-ban visszacsatolják az ország testéhez, de egy 1733-ban kelt kormányrendelet újból elszakítja s bár az 1741-iki, 1792-iki, 1836-iki és 1848-iki országgyűlések törvényt hoznak visszacsatolásuk érdekében, ez csak jóval a kiegyezés után történik meg.

²⁾ Még a mi köztudatunkban is fészket vert a *Bánát*, *Bácska* elnevezés! Nem lehet eléggé kárhoztatnunk, hogy a napi, sőt az időszakai sajtó újabban egészen átvette ellenségeink elnevezéseit hazánk egyes részeire vonatkozóan s a Bánáton s Bácskán kívül immár *Tótföldről*, *Szlovenszkről*, *Ruszkakrajnáról*, stb. beszél! Ha területi épségünk rovására mi magunk ilyen engedményeket teszünk az elnevezésekben, mit várhatunk a tájékozatlan vagy rosszindulatú külföldtől?

³⁾ Mikor a kiegyezésben hazánk az Osztrák és magyar monarchia egyi tagja lett, a tisztán Ausztria érdekeit szolgáló diplomácia minden erejével azon dolgozott, hogy hazánk a külföld szemében mint az egységes Ausztria egyik tartománya szerepeljen; hazánk önállóságának és külön jogi helyzetének ez elhomályosodása kegyetlenül megbosszulta magát Trianonban: itt Ausztria módjára „rendeztek” bennünket s még külföldi jóakaróink is csodálkoznak, hogy, Ausztria példájára, nem tudunk belenyugodni az idegennyelvű „tartományok” lecsatolásába. A trianoni béke gyilkos rendelkezéseiben nagy része van annak, hogy a külföld hazánk ezeréves történetéről, a monarchia keretén belül elfoglalt jogi helyzetéről csak rosszindulatú informátorok útján szerzett tudomást, persze téveset, s így Ausztria fogalmában, kifelé, teljesen eltűnt az önálló Magyarország, az ezeréves magyar állam fogalma.

27. Volt-e a szomszéd államoknak történeti joguk a Trianonban nekik ítélt területek megszállására?

Nem volt. Ezek a területek, a magyar állam ezeréves területének integráns részei, az ő államukhoz soha nem tartoztak, lakói állami közösségben soha nem éltek velük. A magyar

területek beolvasztásával megduzzadt ez „utód-
államok“ tehát nem történelmi, földrajzi és gaz-
dasági okok hatása alatt létrejött államalakula-
tok, létjogosultságot még látszatra sem ad-
nakik olyas körülmény, hogy zűrzavaros álla-
potok helyébe itt talán rendet, nyugalmat terem-
tettek, vagy hogy egy magasabb művelődés
feltételeit biztosítják; — létrehozójuk a leg-
ősibb ösztön, a rablásvágy, bölcsőjük: sötét
bűn az emberiség örök érdekei ellen.

*28. Hazánk földarabolása bűn tehát az egész
emberiség ellen is?*

Igenis, bűn, mert ellenségeink ezzel Európa
egyik legrégibb államát, a művelődés évezredes
terjesztőjét, legönzetlenebb és legbátrabb védel-
mezőjét, Európának történelme legnehezebb
korszakaiban védőpajzsát tették tönkre és a
természettől egy ország számára kijelölt zárt
földrajzi egységet törtek össze, tisztán az erő-
szak jogán!

*29. Milyen hatással lesz Magyarország feldara-
bolása Kelet-Európa helyzetére?*

Magyarország feldarabolása Kelet-Európa
konszolidációját, vagyis békés fejlődését belát-
hatatlan időkre megakasztotta, mert egy /nem-
zetiségi állam helyébe négyet teremtett, hazugul
azt hirdetvén, hogy elnyomott népeket szaba-
dított fel, holott a valóság az, hogy három és
fél millió magyart vetett ősi földjén rabszolgá-
ságba!

30. Veszélyeztetí-e Magyarország feldarabolása a világbékét is ?

A magyar nemzet történetének alakulását a magyar faj hajthatatlan szabadságszeretete és a szabad haza minden kis rögéhez való szívós ragaszkodása szabja meg : minden elfogulatlan szemlélőnek látnia kell, hogy a trianoni béke Európa és a világ békéjét állandóan veszélyezteti s hogy a magyar kérdés az emberiséget még a mainál is nagyobb katasztrófába taszíthatja. A magyar nép ugyanis ebbe a békébe, mely testvéreinek millióit szabad polgárból rabszolgasorba süllyesztette, soha belenyugodni nem fog ; ha tizszer leverik, tizszer újra támad s Európa újra látni fogja, hogy ez a nép, amely a szövetséges viszonyból folyó kötelességeket oly halálos komolysággal értelmezte, mire, micsoda erő kifejtésre lesz képes, ha majd a várva-várt időben magyar hazájáért, léteért és fennmaradásáért kell küzdenie !

III. Hazánk jelene :

Csonkamagyarország — nem ország!

31. *A trianoni béke, függetlenül a magyarságot példátlanul sújtó területi rendelkezésektől, talán biztosítja a mai szűk határok között is a magyar nemzet fennmaradását és zavartalan fejlődését?*

Politikai, földrajzi, szociális, gazdasági és kulturális következmények mutatják, hogy épen-séggel nem biztosítja.

32. *Melyek a trianoni békének politikai következményei?*

A rabló államok a hazánk testéből kiszabdalt konc biztosítására a legszorosabb szövetségi viszonyt létesítették egymás között s valósággal vasgyűrűvel kerítik körül hazánkat. Ennek gazdasági és erkölcsi következményei a legsúlyosabban nehezednek szegény csonka országunkra s emellett az elszakított részekben leigázott magyarság rettentő sorsa s az ezeréves hazájához rendületlen hűséggel ragaszkodó többség sérelmei is állandó izgatottságban tartják nemzetünk lelkiületét : a békés viszony tehát Magyarország és az osztozkodó államok között teljesen lehetetlen.

Jegyzet. E szörnyű béke rendelkezései hazánk területének kétharmad részét, tizenegymillió honfitársunkat szakították el tőlünk, majdnem négymillió magyar anyanyelvűt tettek idegen állampolgárokká megkérdőzések

nélkül. A békeszerződés biztosítja ugyan papíron az u. n. kisebbségek jogait, de hogy ezek a jogok, az ujdonsült román, jugoszláv és csehszlovák állam értelmezésében, a valóságban, hogyan festenek, erre nézve elremitő adatokat hallunk napról-napra. A magyarság számarányának meghamisítása, a magyar egyházi és világi nagyobb birtokok kisajátítása és kényszerbérlete, a magyar lakosság házainak és boltjainak elrekvirálása, a kifosztással kapcsolatos kiutasítások, a magyar iskolák és kulturintézmények bezárása, a magyar nyelv hivatalos használatának megszüntetése és a magánéletben való használatának megakadályozását célzó brutális rendelkezések napirenden vannak; szerencsétlen honfitársaink valósággal törvényen kívüli állapotban élnek, kiszolgáltatva a sokkal alacsonyabb műveltségű rabtartók kényének; ezek pedig zsákmányuk biztosítása érdekében, közös terv szerint törnek egy cél felé: a magyarság vezető osztályának kiüldözésére és az otthon maradottak magyar jellegének megsemmisítésére.

33. Hivatkozhatnak-e az utódállamok arra, hogy az elszakított magyarsággal való bánásmódjuk kiméletesebb, mint a magyarságé volt a nemzetiségekkel?

Egyike a legvakmerőbb és leghazugabb állításoknak; csak tömeghatásra szánt frázis, üres beszéd. Az igazság az, hogy a magyarság a magyar haza területén lakó idegen ajkú honfitársai iránt, (ezeknek majdnem felét, 46.5%-át, a 18. században telepítették be) mindig igazságos, testvéries és lovagias érzületű volt; tiszteletben tartotta nyelvüket, vallásukat; hamarabb megtanulta a mellette élő nemzetiség nyelvét, mint rákényszerítette a magáét; szívesen házasodott idegennyelvű családokba; testvériesen megosztotta velük politikai és egyéb jogait; szellemi és anyagi fejlődésüket nehéz áldozatok árán, — igen gyakran saját

fajának rovására — tőle telhetőleg előmozdította, noha az ország fenntartásának terheit túlnyomó részben ő viselte. Legékebben szóló bizonyítéka mindennek az, hogy a *nemzetiségek hazánk területén nemcsak megmaradtak, hanem az anyagi és szellemi fejlődés sokkal magasabb fokára jutottak, mint „felszabadító testvéreik“.*

Jegyzet. Erre nézve csak egy pár adatot említünk: Románia jár el legtürelmetlenebbül a magyar iskolákkal szemben; pedig a magyar állam a világháború előtt 2170 oláh tannyelvű elemi iskola fenntartására és a gör.-kath. és gör. keleti oláh egyházak segélyezésére évente közel tizenhat millió koronát költött. — Hogy mennyire légből kapott az erőszakos magyarosítás vádja, legvilágosabban mutatja, hogy Erdélyben az oláh lakosság 11.8%-a tanult meg magyarul, a magyarok sorából ellenben kétannyi beszélt oláhuul. Az oláh pénzügyeknek (a nemzetiségi törekvések e melegágyainak) elszaporodására, a magyar birtokoknak oláhok számára történt parcelálására mutatunk még csak rá, mint a magyarság határtalan lovagiasságának türelmének és — könnyelműségének tipikus példáira; ezzel szemben pedig magyar véreink szörnyű elnyomtatására . . .

34. Ha az erőszakos magyarosítás vádja hazugság, akkor mi okozta a magyarságnak a nemzetiségek rovására történt terjeszkedését?

A magyarságnak a nemzetiségek rovására történt terjeszkedése nagyon is csekély és ezt a terjeszkedést nem erőszakos magyarosítás, hanem természetes, főleg gazdasági és kultúrális tényezők okozták.

Jegyzet. Ily tényezők: a magyarság nagyobb szaporasága; a Duna—Tisza medencéjének asszimiláló ereje; az elrabolt részek az utóbbi években a gazdasági központítás következtében egyre nagyobb tömegeket küldtek az ország belsejébe; a városoknak mint művelődési gócpontoknak felszívó és magyarosító ereje.

35. Hogyan bánt a magyar állam a nemzetiségekkel?

A magyar állam minden időben szívesen alkalmazta a nemzetiségek arra alkalmas egyedeit közhivatalokban és soha sem követelte, hogy megtagadják fajukat, nemzetiségüket s renegátok legyenek. Alkalmat is adott nekik bőven a kultúrális kiképzésre: a nemzetiségek elemi és magasabb iskoláit nagyarányú állami segélyezéssel iparkodott kellő színvonalra emelni, az állami iskolák nagy részét — sajnos, az állami terheket viselő magyarság rovására — túnyomólag nemzetiségi vidékeken helyezte el s gondoskodott róla, hogy a közigazgatás minden ágában és a törvénykezés valamennyi fokán olyan köztisztviselői legyenek, kik a nemzetiségek nyelvét szóban és írásban birják.

36. Melyek a trianoni békének földrajzi következményei?

A trianoni béke rendelkezései hazánkat ennek ideális földrajzi egységét szánalmas töredékké torzították.¹⁾ A békerendelkezések tervezői az igazság és méltányosság legelemibb követelményeit is figyelmen kívül hagyták. Egy futó pillantás Osonkamagyarország gyászos térképére meggyőzhet mindenkit, hogy az új határok megállapításában valósággal orgiákat ült a legnemtelenebb emberi ösztön: a rombolás, az ártani vágyás.²⁾ Megfosztották az országot nagyszerű természetes határaitól, természetes kincsekben oly gazdag felföldeitől, legtermékenyebb rónáitól, színmagyar lakos-

ságú vidékeket szakítottak el s elvették vizeink legnagyobb részét.²⁾

Jegyzet. ¹⁾ Földrajzi egysége van annak az országnak, amelynek határai legnagyobb részt természetesen, síkterület a középpontja, s e körül fennsíkok, dombvidékek és felföldek lépcsőzetesen sorakoznak; völgyei befelé nyílnak s folyói a központi síkság vizei felé futnak. Hazánk földrajzi egysége ideális, mert megvan az ország egyes vidékeinek gazdasági egymásra utaltsága is.

²⁾ A tulajdonképeni Magyarország 222.224 km² területéből elvették 164.627 km²-t, azaz elvették területének majdnem háromnegyed részét és elvették közel tizenegymillió lakost, jöllehet az ország szélein lakó nemzetiségek; az oláhok, tótok, szerbek és horvátok az ország lakosságának harmadrészét sem tették ki.

³⁾ 6011 km hajózható vizi útból csak 2128 km. maradt meg.

37. Mi a következménye annak, hogy Csonka-magyarországnak nincsenek természetes határai?

A természetes határok hiánya következtében hazánk ellenséges támadás ellen még akkor is nehezen lenne megvédhető, ha hadseregünket nem kellett volna a béke rendelkezései értelmében leszerelnünk. A végzetes mohácsi csatamezőn a magyar hadsereg katasztrófájában az is közrejátszott, hogy a környező dombokat az ellenség szállotta meg, a magyar sereg pedig a völgybe szorult; így vagyunk most is: ellenség üli meg a megcsonkított hazánkat környező hegyvidéket s éber szemmel kíséri a síkságra szorított magyarságnak még a lélekzetvételét is.

38. *A trianoni béke létrehozóit nem menti-e az a körülmény, hogy a nemzetiségek által lakott területeket a Wilson-féle elvek alapján kapcsolták le hazánk testéről és juttatták a rokon szomszédos államoknak?*

Épenséggel nem. Ha csak ezt tették volna, ezzel is örök bűnt követtek volna el, mert így is egy ezeréves államot romboltak volna szét s Kelet-Európa békéjét és évszázados küzdelmekben kikristályosodott rendjét forgatták volna fel botor kézzel, bár így talán mégsem foszthatták volna ki a magyarságot úgyszólván mindenéből. Ez ugyanis régi hazája három-negyedrészének és ezzel létfeltételei nagyrészének birtokában nagyobb erőt képviselt volna, mint a mennyi a győzteseknek kívánatosnak látszott. De ők ki akarták elégíteni a rabló szövetségesek irtózatossá válását is. Ezért szakítottak el központi nyelvterülettel összefüggő, színmagyar vidékeket, úgyhogy magyar népünk több mint harmadrésze került idegen elnyomók hatalma alá!

39. *Miért éheztek az „utódállamok” színmagyar területekre is?*

Elszakított magyar véreink termőföldben, erdőkben, bányákban és egyéb természeti kincsekben gazdag lakóhelyére azért volt szükségük, hogy nemzetünket teljesen tönkretégyék, a leszakított területeknek Csonkamagyarországra való ráutaltságát megszüntessék s a rablott területeknek az osztozkodó államokkal való gazdasági egységét úgyahogy biztosítsák. Ezért

ér le a cseh állam határa, a természetes és gazdasági határok elvének megcsúfolásával, Budapest tőszomszédságába, ezért kellett az operáló kést Trianonban egész a magyarság szívéig bocsátani ;¹⁾ ezért kellett még a Trianonban meghúzott határok szerint is bennünket illető magas műveltségű, színmagyar, népes nagyvárosokat tőlünk elszakítani.²⁾

Jegyzet. ¹⁾ Múltán nevezhetjük e »békét« a világtörténelem legkegyetlenebb, legigazságtalanabb békéjének. Apponyi Albert gróf, nemzetünknek Trianonban képviselője, csak egyet kívánt: tartsanak nemzetközi ellenőrzés mellett népszavazást az elszakításra ítélt területeken! Még a tisztán nemzetiségi vidékekre nézve sem mertek ebbe beleegyezni!

²⁾ A trianoni béke az utódállamok gazdasági egységét és a maradék Magyarország gazdasági szétagoltságát akarta elérni azzal is, hogy a vasúti csomópontokat, minden tekintet nélkül az illető területek nemzetiségi viszonyaira és gazdaságilag az e pontokra utalt magyar területek életbevágó szükségleteire, az utódállamoknak juttatta. Lelkiismeretlen felületesség vagy rosszakarattal vezette ebben is a trianoni béke megalkotóit; Tardieu francia béke-delegátus pl a legnagyobb cinizmussal kérkedett vele, hogy még az utolsó pillanatban is sikerült Magyarországtól két fontos vasutvonalat elvitatni és az utódállamoknak juttatni. A vasúti csomópontok elvétele következtében vasutvonalaink csonkán, bevégtetlenül merednek az új határok felé s a gazdasági kapcsolat helyreállítása feltétlenül megkívánná, hogy a határ mentén a gazdasági ütközterüktől megfosztott városokat körvasúttal kössük össze. Ez azonban oly nagy befektetéseket kívánó alkotás lenne, hogy iyenre a legfontosabb vasutépítő anyagokat nélkülöző, gazdaságilag sorvadó magyar állam teljesen képtelen.

40. A Magyarország lekapcsolt részeivel megnövekedett utódállamoknak meg van-e a nyelvi és nemzetiségi egységük?

Épenséggel nincs meg. Népeikből hiányzik

az évszázados együttélés folyama alatt kifejlődött egymásrautaltság és összetartozás érzése, csak a nyers erőszak tartja őket össze ; nemzeti-ség, nyelv és műveltség tekintetében sokkal inkább tagozottabbak, mint Magyarország népe volt. A felvidéken a tót nép felett a csehek csak a szuronyok erejével képesek hatalmukat fenntartani. A jugoszláv államban a különállásától megfosztott és a réginél sokkal kezdetlegesebb és elnyomáson alapuló államalakulatba belekényszerített horvát nép, az önálló állami életétől barbár módon megfosztott Montenegró elszakadási törekvése olyan feszítő erőt jelent, hogy ezt a szerbség katonai ereje és kiválósága nem bírhatja sokáig ellensúlyozni. A saját volt hazájában emberi és állampolgári jogaiban példátlanul megrabolt, a leigázóknál sokkal magasabb műveltségi fokon álló magyar nép pedig soha nem fog belenyugodni megaláztatásába.

Jegyzet A három utódállamnak odaitélt magyar területek lakosságának körülbelül egyharmad része magyar. Ez a szám épen kétszerese annak, amit azokon a területeken magyar uralom alatt a legnépesebb nemzetiség is kitett. Hol van itt a jogosságnak és igazságnak még a látszata is? Hogy lehet ilyen körülmények között elnyomott nemzetiségek felszabadításáról beszélni?

41. Mi fogja fenntartani a most eltiport magyarság önérzetét, erkölcsi erejét?

Ápolni fogja ezt a nemzet ezeréves dicső történelmi multja. A magyarságot a jelen keserveinek elviselésére képesíteni fogja az a tudat, hogy osztozik fájának szinte évszázadonkint megújuló megpróbáltatásaiban. Ifjúsága

a magyar műveltség emelőjén fog nevelődni továbbra is, mert évszázadokon át kifejlődött szellemi összetartozást mesterséges országhatárokkal, erős határzárlatokkal szétszakítani nem lehet.

Magyar szellemben való nevelődésének minden eszközét el nem vehetik tőle. Megmarad a családnak mindennél hathatósabban nevelő környezetében a magyar nyelv édes zenéje, a magyar dal bűbája. Ne féltsük az oláh, a cseh és a szerb iskolákba járó, idegen, alacsonyabb műveltség emelőihez kényszerített magyar ifjúságot! Ott fogja megtanulni a magyar műveltség felsőbbségét és igazi értékét s minél embertelenebb lesz az elnyomás, annál erősebben fog ragaszkodni nemzetéhez, fájához! Petőfi, Arany, Vörösmarty és Jókai lánglelke s általában nemzeti irodalmunk nagyjai fogják neki megvilágítani az elnyomatás sötét éjszakáját, megnyitják előtte a magyar világ páratlan szépségeit s megitatják szomjas lelkét a magyar nemzeti génusz isteni italával! A magyarság erkölcsi erejét növeli az a tudat is, hogy hamarosan eljön az idő, mikor közös fronton fognak küzdeni a leigázott népek. A vallásos, Istent, királyt, tekintélyt tisztelő felvidéki tót nép és a művelt német nép máris nyíltan hadat üzent a legszélsőbb vallási és politikai radikálizmusra hajló, irgalmatlan cseh elnyomónak; az erdélyi magyarság nemsokára ott fog találni szövetségeseket, ahol nem is remélte: az erdélyi oláhságban és a szintén csalódott szászságban; a királyság eszméjéhez ragaszkodó, katolikus

horvátok s az 1848-as időkben a magyarság hűséges fegyvertársai: a délvidéki németek, a katolikus bunyevácok és a hős montenegrói nép is mihamar meg fogják találni a fegyvereket a Jugoszláviának keresztelt szerb nagyhatalmi örület ellen.

42. Megvan-e az utódállamok területének a földrajzi egysége?

Nincs meg. Az ideális földrajzi egységet alkotó Magyarország testéről leszakított területek nehezen illeszthetők be az utódállamok mesterségesen összetákolt testébe. A hegláncolatok vonulását, a völgyek nyílását megváltoztatni, a folyók irányát megfordítani nem lehet s ezért az ujonnan „szerzett” magyar területek a „hódítókra” nézve nemcsak politikailag, hanem földrajzilag is csak ragadmányok.

Jegyzet. A tulajdonképeni Csehországot Felsőmagyarországtól a Kárpátok széles háta választja el; ez az ország tehát két, földrajzilag és gazdaságilag élesen elkülönített részből áll. Az Északkeleti Felföld földrajzilag és gazdaságilag a szomszédos magyar Alföldhöz tartozik, nem pedig a tőle roppant távoleső, hegláncolatok gész sorozatával és folyóvölgyekkel elválasztott Csehországhoz. Vizei, ámbár újakban még oláh területen is át kell törniök, a magyar Alföld felé sietnek. A szerbeknek juttatott magyar területeket kitűnő természetes határok: a Duna, a Dráva és a Sáva választják el Jugoszlávia többi részeitől. Románia magyar területét északon és nyugaton a Kárpátok roppant tömege választja el a tulajdonképeni Romániától s kapcsolja a földrajz, a természet örök törvényének erejénél fogva Magyarországhoz. Az elszakított magyar területeken élő magyar faj centrifugális, vagyis felénk irányuló törekvései kitűnő szövetségest fognak találni a vázolt földrajzi alakulatokban.

43. Megvan-e a gazdasági egymásrautaltság az utódállamok régi területe és a hazánktól elszakított részek között?

Magyarország területe, mint már említettük, ideális földrajzi egység volt abban a tekintetben is, hogy a földrajzi egységhez hozzájárult a gazdasági egymásrautaltság is. Az utódállamok és a hazánktól elszakított részek között ez nincs meg, nem is lehet meg. A Tisza-Duna közének, a Nagyalföldnek és a Dunántúlnak valósággal életfeltétele volt a felvidékek kincse: a só, a fa, a vas és a kő; e részek is cserébe adták ezekért dús televényük gazdag termését s azonfelül felszívták magukba a hegyvidékek lakosságának feleslegét: munkást és tanult elemet egyaránt. E részek tehát kaptak, de ugyanannyit, vagy talán többet adtak is. A trianoni országcsontkítás ezt a tökéletes gazdasági berendezést tönkretette, de a gazdasági egymásrautaltságot megszüntetni nem tudta. Ennek követelményei mindig erősebbek lesznek, mint a békepontok; ezek megalkotásában Kelet-Európa térképét tudatlanul, a teljes tájékozatlanságban gyökerező vakmerőséggel és a felelősségérzet teljes hiányával kuszálták össze elvakult államférfiak.

44. Tartósnak tekinthetik-e az utódállamok a tőlünk elrabolt területek birtokát?

Ellenségeinket már néhány év is megtaníthatta rá, hogy művök nem lehet tartós. Bizonyosága ennek az a valóság, hogy az utódállamok zsákmánynak tekintik az elszakított

és nekik juttatott területeket és az ott lakó népek érdekeivel ellentétesen főcéljuk az illető területek gazdasági kihasználása minden megengedett és meg nem engedett eszközzel.

Alföldeink és leszakított felföldeink valóban egymásra vannak utalva : emezeknek szükségük van az alföld búzájára és a Tisza-Duna közére, mint fogyasztó piacra ; viszont az alföld létfeltételeit a felföldnek természeti kincsei és ipari termékei adják meg.

45. Az elszakított területeken űzött kizsákmányoló politika milyen hatással van az ott lakó nemzetiségekre ?

Elszakított területeinken a kizsákmányoló politika és a gazdasági élet alaptörvényeinek figyelembe nem vétele miatt most már nemcsak a magyarság, hanem a tótok, horvátok, oláhok, nyugatmagyarországi németek is a „testvéreket“ rabló hódítóknak, magukat pedig leigázott népeknek tekintik.¹⁾ Másrészt az utódállamok a legerőszakosabb eszközökkel, a győzelem által adott rendkívüli kedvező gazdasági konjunktúra mellett sem tudják központjukba irányítani a leszakított részek vérkeringését.²⁾ E részek a gazdasági egymásrautaltság törvényei szerint Magyarország felé gravitálnak.³⁾

Jegyzet. ¹⁾ Elég egyrészt a tót nép egyre fokozódó és egyre komolyabbá váló elszakadási törekvéseire, továbbá az erdélyi oláhság elégületlenségére másrészt pl. a megszállt magyar területeken rendezett Bratianu-féle hirhelt választásokra, vagy a felvidéken a tót néppárt üldöztetésére rámutatni annak megvilágítására, hogy a valóságban hogyan fest a Trianonban összetákolt oláh és cseh-tót egység.

²⁾ Pozsony közgazdasági és közigazgatási fontossága Prága rovására egyre emelkedik. Oláh politikai körökben azzal az eszmével foglalkoznak, hogy Nagy-Románia székhelyét Brassóba vagy más erdélyi városba tegyék át.

³⁾ A felvidéki népnek munkát és kenyeret adó gyárak sorban kénytelenek a munkát megszüntetni. A felvidéki és erdélyi kereskedők sürgetik legjobban a határoknak Magyarország felé való megnyitását. Hogy a viszonyok kényszerítő nyomása alatt létrejött évszázados gazdasági egységeknek szétrobbantása milyen következményekkel jár, erre fényes példa a hazánk testéről letépett Fiumének gazdasági lehanyatlása.

46. Igaz-e tehát, hogy a közel nyolcmilliónyi magyar nép az új határok között is boldogan élhet, mert Európa egyik legtermékenyebb vidékének, a Duna-Tisza medencéjének birtokában bőségesen megtalálja élete feltételeit s szabadon fejlesztheti kulturáját?

Nem igaz; ez csak entente-államférfiak szokásos, jóindulatot színlelő vigasztalása és a hazai sajtó egy részében is sűrűn felhangzó önámítás. Szerencsétlen hazánk helyzetének komoly, elfogulatlan vizsgálata* ez állításnak épen az ellenkezőjét állapította meg. Csonkamaagyarországnak 91.114 km² területén u. i. hét és fél millió ember él, a népsűrűség 82.1, vagyis ennyi ember jut egy négyzetkilométernyi területre. Ez a sűrűség jóval felülmúlja az elszakított részek bármelyikének, sőt Franciaországnak és Dániának népsűrűségét is; már pedig ilyen sűrű népesség, ekkora területen, tisztán mezőgazdasági termeléssel fenn nem tartható, ipari termelésünk jövőjére pedig a

* Buday László: A megcsonkított Magyarország.

trianoni országrablás következtében csak a legnagyobb aggodalommal és sötét kétséggel kell tekintenünk.

47. Mezőgazdasági termelésünk miért nem elegendő lakosságunk eltartására?

Azért, mert természeti kincsekben gazdag felvidékeink elrablása következtében rengeteg, számokban alig kifejezhető behozatalra vagyunk utalva; ennek fedezésére tehát szükségünk lenne legalább is ugyanolyan értékű kivitelre; kivitelünk azonban jóformán csak mezőgazdasági termelésünkből lehetséges; pusztán ebből pedig olyan méretű kivitelre, hogy az a behozatallal arányos legyen, gondolnunk sem lehet.

Jegyzet. Elszorul a szívünk, ha a felföldek elrablása miatt nemzetünket ért szörnyű anyagi veszteségre gondolunk. Elvesztettük szénbányáink felét, gyönyörű erdőségeinknek csak 14,3%-a maradt meg. Megszűnt ennek következtében az iparilag feldolgozott fa kivitele, sőt oly nagyarányú fabehozatalra vagyunk utalva, hogy csak tüzelőért milliárdnyi értékek mennek ki az országból. Mivel pedig ez főképpen a magas valutájú Csehországból kerül hozzánk, rövidesen megfizethetetlen lesz s a szegényebb néposztályok, főleg a tisztviselők, képtelenek lesznek tüzelőjüket beszerezni. A szörnyű fainség következtében megmaradt erdőségeink kitermelésében sem járhatunk el a kellő kímélettel; az utcákon, tereken, utak mentén, parkokban és kertekben már szemmelláthatólag gyérülnek a fák és cserjék és így Csonkamagyarország élőfa-készlete pusztulásnak néz elébe. Elvesztek továbbá cement-, aszfalt- és kőbányáink is, úgy, hogy az utak javítása és burkolása, új utak építése, vasutvonalaink jókarbantartása, az állami és magánépítkezések annyira sürgős megindítása nyersanyag hiányában lehetetlen lesz. Elvesztek ásványvizeink (pedig ezekből nagy volt a kivitelünk) és gyógyforrásaink, páratlan klimatikus gyógyhelyeink, köztük a

Magas-Tátra, amelynek csodaszépsége, gyógyító ereje egyik legnagyobb értékünk volt. Elvesztettük valamennyi sóbányánkat s így nem csak kivitelünk szűnt meg a sóból, ebből a fontos életszükségleti cikkből, hanem a magunk egymillió métermázsányi szükségletét is behozatallal vagyunk kénytelenek fedezni. Nagy értéket képviselő arany- és ezüstbányáinkon kívül elvesztettük a rézércet (évi 105.000 mázsa) és egyéb ásványtermékeink óriási tömegét. De talán legszomorúbb veszteségünk az évi tízmillió métermázsányi vasércünk elvesztése: ezzel halálos csapás érte vasiparunkat. Behozatalra szorulunk olyan élelmi cikkekből is, amelyekből eddig bőséges kivitelünk volt. Ilyen például a cukor, a zsír, a gyümölcsíz, sőt a búza is. Főkiviteli cikkünk a multban is a gabona, illetőleg a liszt volt, ebből 15—20 millió métermázsá került kivitelre. Ma a kivitel alig haladja meg a másfélmillió métermázsát, de valószínűleg ez a mennyiség is csökkenni fog. Különben a környező államokra való ráutaltságunkat s gazdasági gyöngeségünket más körülmény is mutatja; borból pl. oly bőséges készletünk szokott lenni, hogy csupán egy jó év terméséből egymillió hektoliternyi vár kivitelre, ezt azonban a magas vámokkal úgyszólván lehetetlenné teszik.

48. Kivitelünk miért nem fokozható annyira, hogy a behozatallal arányos legyen?

Nem fokozható főképp népünk sűrűsége miatt s a városi lakosság aránytalan nagy száma miatt; u. i. a városi lakosságnak is, mint a mezőgazdasági munkásságnak, állattenyésztésünk hanyatlása és a hús fokozódó drágulása miatt a kenyér a főtápláléka. Mezőgazdasági termelésünkre kedvezőtlenül hat továbbá az is, hogy legkitűnőbb gabonatermő helyeinket elszakították, a megmaradt területeket pedig sűrűn látogatják elemi csapások (szárazság, jégverés).

49. Állatkivitelünk miért nem tartható fenn a régi fokon?

Állatállományunk csökkenése miatt; a csökkenés oka pedig egyrészt az oláh megszállás, másrészt és főleg az, hogy legelőnk a lakosság számához viszonyítva rendkívül kevés maradt.

Jegyzet. Ha az állatkivitel csak némileg fokozódik, a hús ára annyira felszökik, hogy a piac el nem bírja. Ezért van, hogy állatkivitelünket sűrűn kell korlátoznunk. Állatállományunk csökkenése és a kivitel következtében pedig egyre nehezebb a városok tej-ellátása. Hogy ez a körülmény a gyermekek és a betegek táplálása szempontjából mit jelent, könnyen elgondolható. Hogy a jóvátételi előleg címén kiméletlenül behajtott állat-kontingens elvesztése mit jelent reánk nézve, azt a fentiek után — azt hiszem — felesleges fejtegetnünk.

50. A magyar nyelvterületek megmaradása esetén mezőgazdasági termelésünk és kivitelünk kedvezőbb lett volna-e?

Sokkal kedvezőbb lett volna, mert csapadékban s legelőben bővelkedő, rendkívül dúsan termő s gyéresebb lakósságú területekben volnánk gazdagabbak. Most, hazánk szűkre szabott határai között, ki vagyunk téve annak a veszedelemnek, hogy ha egy-két rossz, terméketlen esztendő szakad ránk, nemcsak állatkivitelünk bénul meg, hanem népünk élelmezése is a legkomolyabb válságba kerül.

51. Mi lesz a következménye annak, hogy a magyar nyelvterületek elszakítása miatt mezőgazdasági termelésünk népünk sűrűségével arányba nem hozható?

Ennek következménye egyrészt az lesz,

hogy bármennyire erőltetjük — érthető okokból — a kivitelt, ez a behozatalhoz képest mindig csekély lesz, másrészt az, hogy a hiányos és meg nem felelő táplálkozás következtében népünk megfogyatkozik és elsatnyul, annál is inkább, mert szociális téren is súlyosan nehezednek rá a háborús évek és az országcsonkítás következményei.

52. Mi lesz a következménye annak, hogy behozatalunk állandóan felülmulja kivitelünket?

Mivel a folyton fokozódó behozatalra reális fedezetünk nem lesz, ezt bankjegy-szaporítással próbáljuk ideig-óráig palástolni; ennek következtében pedig valutánk fokozatosan romlani fog s Csonkamagyarország gazdaságilag elvérzik.

Jegyzet. Mezőgazdasági termelésünk fokozása az intéző körök legégetőbb tennivalója volna. Azonban az ervevezető eszközök: a mocsarak lecsapolása, a terméketlen talajok megjavítása, a csatornázás, a befásítás, a termőképesség fokozása, új termelési ágak meghonosítása, a föld jobb megművelése, a városok körül kertgazdaságok létesítése stb. — mind roppant befektetést kívánnak, az eredmények pedig csak évek hosszú sora múlva mutakozhatnának.

53. Országunk megcsonkításának miféle súlyos következményei lesznek Csonkamagyarország népére?

Csonkaságunk veszedelmes hatással lesz társadalmunk valamennyi osztályára. Magyarországon, területének földrajzi egységénél és az egyes részek ideális gazdasági egymásrautaltságánál fogva, a gazdasági vérkeringés a köz-

pont felé törekvő volt, vagyis: a vidék az ő nyersanyagát az ország gazdasági középpontjának adta át s ez azt feldolgozva adta vissza a vidéknek, vagy vitte ki a fölösleget a külföldre. Az igazi termelés nagyrészt az ország szívében összpontosult.

Az ország szélső részeinek lekapcsolása következtében tehát Csonkamagyarországon az *ipari munkásság* száma igen nagy lett akkor, mikor viszont a nyersanyag hiánya miatt ipari termelésünk válságba került s a háború előtti üzem fenntartása szinte elháríthatatlan nehézségekbe ütközik. Csonkamagyarország egyik legégetőbb problémája tehát az ipari munkásság megélhetésének biztosítása. A munka folytonosságának megszakításából s az üzemek gyöngüléséből folyó megélhetési gondok fokozni fogják ennek az értékes társadalmi osztálynak elégedetlenségét, ez elégedetlenséget aztán az izgatása szokott lelkiismeretlenséggel fogja szélsőséges céljai számára kihasználni. Nagyon féltő, hogy a *nemzeti vagyonnak* romló valutánk következtében megindult *kiszivárgását* követni fogja utolsó és legértékesebb tőkénknek, ipari munkásságunknak jobb valutájú országokban való elhelyezkedése is.

A *vidék lakosságának* a mezőgazdasági termelésben elhelyezkedni nem tudó feleslegét eddig minden nehézség nélkül felszívták a központ ipari, kereskedelmi és egyéb üzemei; ez most már szintén nehéz, sőt talán lehetetlen lesz.

A gazdasági szükség és az ország területének a központ felé történt összezsugorítása meg-

változtatták azt az arányt is, amelyben a *közalkalmazottak* száma az ország lakosságához viszonyítva eddig állott. Ezeknek száma az utódállamokban szinte napirenden lévő kiutasítások és az expatriálás folytán egyre növekszik. A magyar műveltség letéteményese, a nemzeti ideálok leghivebb zászlóvivője volt ez az osztály; ennek élet-standardját gazdasági leromlásunk hihetetlenül leszorította; ez osztálynak csak a legnyomorúságosabban való eltartása is alapján megrendíti a csonkaterületű állam teherbíró képességét.

54. A háborús évek súlyos következményei és az ország megcsonkítása nem fenyegetik-e népünket egyéb szociális veszedelmekkel is?

A háborús évek következményei és az országcsonkítás szociális tekintetben is súlyos veszedelmekkel fenyegetik népünket. Ezeket a közel jövőben egyre jobban fogjuk érezni. Ilyen veszedelem és pedig nagy nemzeti veszedelem *népünk szaporodásának csökkenése és az egészségi viszonyok hanyatlása*. Magyar népünk ugyanis emberi és katonai kiválóságánál fogva a világháborúban a legtöbb vért vesztette a monarchia valamennyi népe között. Magyar vér öntözte legbővebben azokat az egymástól oly távoleső csatatereteket, amelyekben a Habsburg-ház monarchiája oly szívósan és hősileg küzdött fennmaradásáért. Fiatalságuknak és férfikoruknak virágában elhullott véreink utódok nélkül haltak el s ez a most következő években lesz nyilvánvaló: erősen megfogyatkozik az iskolásgyermek száma,

majd pedig jóval kevesebb lesz a munkáskéz. Rendkívül aggasztó jelenség fajunk jövője és munkabírása szempontjából a *gyermekhalandóság* növekedése is. Hiszen a jövőendő nemzedékek számbeli és testi-lelki fölényétől függ a magyar haza sorsa, — léte vagy nemléte!

55. Hogyan lehetne a népünket szociális és közegészségügyi téren fenyegető veszélyeket elhárítani?

Népvédelmi nagy és komoly tevékenységgel és áldozattal: a szociális intézmények egész sorozatát kellene, költséget nem kimélve, megalapítani, hogy a tuberkulózis, a gyermekhalandóság ellen minden eszközzel küzdve védelmezzük, erősítsük legdrágább kincsünket: emberanyagunkat, melynek ellenálló erejét a háború és az utána következő évek nehéz megpróbáltatásai, a rossz táplálkozás, meg a városokban, ipari központokban, sőt falvakban is túrhetetlen lakásviszonyok, meg a frontokról hazahurcolt nemi és egyéb fertőző betegségek nagyon meggyöngítették s amelynek egy jelentékeny hányada már amúgy is háborús rokkant.

56. Van-e Osonkamagyarországnak ereje e veszedelmek elhárítására?

Nincs. A létében leginkább fenyegetett két osztálynak: a közalkalmazottaknak és az ipari munkásságnak támogatása és védelme, a rokkantaknak elhelyezése és célszerű foglalkoztatása, a szociális, gyermekvédelmi és egész-

ségügyi intézmények egész sorozatának létesítése oly roppant anyagi terhet róna az államra, hogy ennek elviselésére ez a csonka ország nem képes. A lehetetlen országhatárok közt megbénult gazdasági élet nyomorúsága meggátol minden népvédelmi és szociális tevékenységet.

Jegyzet. A valutánk romlása következtében fokozódó drágaság immár a városok lakosságának a megélhetését veszélyezteti! Komor sejtelmekkel eltelve gondolunk minden egyes tél kezdetén új megpróbáltatásainkra. Az állam anyagi erejének végső megfeszítésére, a társadalom komoly megmozdulására és a legnagyobb fokú, önlemondásig terjedő áldozatkészségére van szükség, hogy kibírhassuk a trianoni országrablás egymásután ránczúduló következményeit, hogy a téli időben egy darab száraz kenyeret adhassunk az inségeseknek, ruhát a mezíteleneknek, szemet a kórházaknak és iskoláknak. Napról-napra bizonytalanabbá váló léptekkel, egyedül az igazunkba vetett törhetetlen hit erejétől fenntartva rójuk az oly nehézre vált magyar élet vígasztalan útját.

57. Mennyiben bénítja meg a trianoni ország-csonkítás az ipari termelést?

Háború előtti virágzó ipari termelésünk — mint ezt az 53. számú feleletben is említettük már — a gazdaságilag koncentrált s részeinek szerves összefüggésére berendezett ép-területű Magyarországra volt alapítva. Amint ezt a harmonikus gazdasági egységet szét-törték, ipari termelésünket alapjában ingatták meg, sőt lehetetlenné tették. A nyersanyagot szolgáltató részek elszakításával elvágták az ereket, amelyek az ipari termelést végző központ számára a vért szolgáltatták; az így megbénuló ipari termelés nemcsak súlyos gazdasági, hanem súlyos társadalmi következményekkel is

jár. Maga a széninség is lehetetlenné teszi ipari termelésünk olyan terjedelmét és fokát, amely Csonkamagyarország népsűrűségének s az ipari munkásság számának megfelelően.

Jegyzet. Liszt kivételünk csökkenése miatt malomiparunk, erdeink hiánya miatt faiparunk a régi üzemből semmiképpen fenn nem tartható. Legnehezebb válságba jutott vasiparunk: ez, az oláh rablás következtében, felszerelésének is ma óriási értékeket képviselő nagy hányadát elveszítette; e veszteség nemcsak értékben, hanem munkában is a nemzeti tőkének nagy apadását jelenti.

58. Hogyan tartja fenn most magát ipari termelésünknek az az ága, amely a mindennapi életre okvetetlenül szükséges eszközöket termeli?

Olyan eszközökkel, amelyek éppen rendelkezésre állanak s amelyeket a szükség parancsol: a vas- és faanyagot, a gépalkatrészeket és szenet, az üveget és papírt külföldről, első sorban Csehországból, vásároljuk, pénzünk értéktelensége miatt rettenetes drágán, kényszerűségből. Ezt azonban nem bírhatjuk sokáig...

Jegyzet. Építőiparunk pangását a nyersanyagok s az iparcikkek megfizethetetlen ára okozza. Bármilyen parancsoló okok sürgetik is a köz- és magánépítkezések megindítását, a legegyszerűbb eszköztől, a közönséges szegtől egy modern épület teljes felszereléséhez szükséges ezer meg ezer eszközig és ipari készítményig oly nagy mértékű s oly drága behozatalra van szükségünk, hogy a befektetett tőkével a hozadék a legszerényebb számítással sem hozható arányba. Államvasútunk s általában közlekedési eszközeink tarifájának szakadatlan emelése, noha ez is csak az általános drágaságot fokozza, éppen azért elkerülhetetlen, mert vasútaink jókarbantartása, a szakadatlan utánpótlás csak behozatal útján lehetséges. Mindennapi eszkö-

zökben, ruházkodási és egyéb cikkekben eddig is igen nagy volt a behozatalunk, de ezt a kivitel eddig fedezni volt képes. Ma kivitelünk a legcsekélyebbre csökkent, behozatalunk pedig óriási mértékben megnövekedett s kiterjeszkedik olyan cikkek hosszú sorozatára is, amelyeket eddig itthon állítottunk elő. A sok közül csak a könyv- és újságpapírt, meg az üveget említjük.

59. Lehet-e hát reményünk gazdasági életünknek mai csonka területünkön való föllendülésére?

Nem lehet. A gazdasági leromlás árján úszunk mindjobban fuldokolva; ez az áradat végzetes biztossággal sodorja csonkaországunk roncsolt hajóját a halálos örvény felé...

60. Vannak-e a trianoni békének kulturális szomorú következményei is?

Szükségképpen vannak. Hiszen a kulturális élet: vagyis a szellem magas értékeinek felismerése, megbecsülése és az a készség, hogy valamely nép a maga legjobb erőit állítsa a szellemi fejlődés szolgálatába, az anyagi jóléten, a gazdasági élet virágzásán alapszik.

Jegyzet. A középkori városok nagy kultúráját, amely oly nagy értékeket adott az egyetemes emberi műveltségnek s amelynek az emberiség annyit köszönhet: az ipart és kereskedelmet űző városok nagy anyagi jóléte teremtetten meg.

61. Válságban van tehát magyar műveltségünk ügye is?

A területében megcsonkított, anyagi válságba taszított Magyarország kulturális élete

is nagy válságban van s ez a válság egyaránt kiterjed a megszállott területeken és Csonka-magyarországon élő magyarság legbecsesebb kultúrintézményeire és értékeire.

62. Milyen lesz a megszállott területeken élő magyarság kulturális élete?

A megszállott területeken élő magyarság kulturális élete nehéz válsaggal és megpróbáltatással küzd. Hiszen már maga az a tény, hogy alacsonyabb kultúrájú népek uralma alá került, maga után vonja, hogy kulturális fölényének megdöntésére fog irányulni elnyomóinak minden tevékenysége. Magának a trianoni szerződésnek egyik pontja adja meg nekik erre a hatalmat, kimondván, hogy az elszakított területeken nemcsak minden államvagyon, hanem az iskolák, községek és más autonóm helyi hatóságok birtokai is a területszerző államok tulajdonává lesznek.

Ez azt jelenti, hogy éppen a magyar műveltséget szolgáló javak mennek a győző birtokába s a magyar állami iskolák megszüntetése után a községi, felekezeti és egyéb iskolák, a magyarság ez utolsó bástyái is, megszűnnek, újabb magyar iskolák létesítése és fenntartása pedig teljesen a magyarság vállára fog nehezedni s ennek teherbíró képességét a végsőig próbára fogja tenni.¹⁾ Az elnyomó államok a rendelkezésükre álló mérhetetlen hatalom minden eszközét előveszik, hogy véreinket kulturailag is elhódítsák tőlünk.²⁾ A magyar értelmiségnek kiüldözése, a felső iskolák bezárása, a magyar

könyvtárak megsemmisítése, a magyar szellemi termékek: a könyvek és folyóiratok kirekesztése, a magyar színészet üldözése, a kiméletlen cenzura, stb. nehéz válságok elé viszik a megszállott magyar területek kulturális életét s elszakított testvéreink erejének javarészét a védekezés fogja lekötöni. A magyarság nehéz önvédelmi harcra lesz kényszerítve éppen magyarságáért s el lehetünk készülve sok fájdalommal és veszteséggel, sok kulturális értékünk pusztulására; hiszen elszakadt véreink önfenntartásuk érdekében kénytelenek lesznek megalkudni adott helyzettel. Emegalkuvás csak látszatos, de nagyon keserves lesz és nagy áldozatokat fog kívánni.

Jegyzet. ¹⁾ Egy példa a sok közül: a szatmári kir. kath főgimnázium új, modern épülete gyönyörű felszerelésével, könyv- és szertáraival oláh gimnáziummá lett. A magyar katolikus társadalom új intézetet létesített; a megnyitáskor az intézetnek az osztálytermek pusztas falain kívül nem volt egyetlen padja, széke, térképe, könyve. Ilyen példa több is van.

²⁾ A csehek egyszerűen nem engedik meg magyar középiskolák megnyitását. Elszomorító adat erre nézve Kassa város magyar társadalmának hiábavaló küzdelme magyar középiskoláért. Egy magyar magániskola megnyitását — más kifogás híján — azért nem engedték meg, mert mellékhelyiségei — nem fűthetők. A községi és felekezeti magyar elemi iskolák helyzetét a jövőben válságossá fogja tenni a felekezeti tanító- és tanítónőképzők bezárása következtében beálló tanítóhiány. A megszállott területeken élő magyarság kulturális káiról és lelki szenvedéseiről külön nagy könyvet lehetne írni.

63. Melyek az országcsönkítés kulturális következményei Csonkamagyarországon?

Az anyagi viszonyaink leromlása s az általános elszegényedés következtében beállt hely-

zet talán kulturális életünk hanyatlásában fog visszatükröződni a legmegdöbbentőbbben. Három és fél millió magyarral együtt fejlett műveltségű, virágzó magyar városokat veszítettünk: Pozsony, Kassa, Nagyvárad, Szatmár, Arad, Temesvár, Kolozsvár, stb. elrablásával a magyar szellemi élet olyan erős központjait rabolták el tőlünk, amelyek messze vidékeknek voltak szellemi téren táplálói és kulturális igényük kielégítői. Rengeteg magyar nyomda, újság és a műveltség egyéb terjesztője veszett el bennük.

Anyagi sorvadásunk más tekintetben is a legnehezebb akadályokat gördíti kulturális feladataink teljesítése elé. Pénzünk értéktelensége kultúráilag is elzár bennünket a nyugattól. A könyvek, folyóiratok hiánya és a külföldi művelődési központok látogatásának nehézsége miatt képtelenek vagyunk a szellemi vívmányok átvételére és gyümölcsöztetésére.

Jegyzet. A külföldi tudományos bűvárkodás és főiskolázás hiányát nehezen fogja pótolni egyes külföldi tudományos intézetek és főiskolák folyóirat- s könyvajándéka s néhány tanulóknak az illető állam költségén történő külföldi iskoláztatása.

64. *Milyen képet festhetünk hát mai kulturális életünkről?*

Csak nagyon elszomorító, sötét képet. Kevesen vagyunk és koldusok vagyunk. Nincs iskola, nincs könyv; tanítás és tanulás lehetetlen. Halálos örvényben fuldoklik minden kul-

turális intézményünk, irodalom, tudomány, művészet. Nincs gazdasági élet; nincs szellemi élet. Csonkamagyarország — nem ország!...

Jegyzet. A nélkülözés, a szegénység, a lemondás fojtogató légköre nehezedik iskoláinkra s egyéb kulturális intézményeinkre, évről-évre jobban. Új iskolák létesítése szinte lehetetlen, a régiek fenntartása is nehéz. Mindinkább szokásba jön, hogy az egészség és oktatás nagy kárára két intézet szorul egy épületbe. A szénhiány okozta téli szünetek erősen csökkentik a tanítás eredményét. Új könyvek, folyóiratok beszerzése alig lehetséges. A tanártestületek tagjai a legmegerőltetőbb magánfoglalkozásra vannak kényszerítve, hogy fenntarthassák családjukat. A főiskolák és egyetemek hallgatóinak túlnyomó része a szörnyű drágaság és lakásinség következtében a legnagyobb nélkülözések közepette, emberfeletti erővel szerzi meg tudományos készségét, s ennek gyümölcsöztetése, hanyatló országunkban, nagyon bizonytalan. A papírhány és a magas munkabérek által okozott könyvdrágaság miatt a tanulók nagyrésze nemsokára képtelen lesz könyveit beszerezni. A közhivatalnoknak nincs módjában gyermekét lakóhelyétől távolfekvő iskolába vagy a fővárosba egyetemre küldeni. Kicserélődik a színházak közönsége. Az a középosztály, amely a nemzeti ideálokért élt-halt s amelynek igazi lelkesítséglet volt a komolyabb szindarab, kiszorult a színházakból és helyét a hivalkodás s a látszatos műveltség foglalta el. Művészeink: festőink, szobrászaink megrendelés és anyag hiányában munka nélkül vannak s elapadó munkakedvvel, haldokló ambícióval tengődnek napról-napra, vagy a külföldön keresnek elhelyezkedést, mint énekeseink s zeneművészeink is.

Nehéz válságban van nemzetünk, nehéz válsággal küzd kultúrája. Legkiválóbb, legrégebb kultúrintézményeink, pénzünk elértéktelenedésével vagyunk nagyrészt elvesztvén, egyes emelkedett lelkű Mecénások adományaiból épenhogy fenntartják magukat, de régi munkakörüket, a magyar szellemi műveltség terén kifejtett vezető munkásságukat alig képesek folytatni. Az ország megcsonkításából eredő gazdasági elhanyaglás fojtogatólag nehezedik egész műveltségünkre, közéletünk minden ágára. A társa-

dalom, az állam óriási erőfeszítései ideig-óráig elodázzák a fenyegető válságot, de — minden jel arra a szomorú valóságra vall — a magyar műveltség elhanyaglását meg nem akadályozhatják. Minek folytassuk tovább? Egyre sötétebb képet kellene rajzolnunk . . . Valóban: Csónka-magyarország — nem ország . . .

OSZK

IV. Hazánk jövője : kötelességérzet és cselekvő akarat.

65. *Belenyugodhatunk-e hazánk csonkaságába?*

Multunk dicsősége, jelenünk gyásza egyaránt tiltakozik a belenyugvásnak még futó gondolata ellen is! Becsületes magyar ember hazánk csonkaságába soha, soha bele nem nyugodhatik.

66. *Honnan vagy kitől várhatjuk hazánk mai siralmas sorsának jobbrafordulását?*

Nem a szörnyű helyzetünkkel való megbékéléstől, mert ez egy volna a halál gondolatában való megnyugvással; nem a nagyhatalmak megértésétől, támogatásuk és pártfogásuk megajánlásától vagy kierőszakolásától; nem a bennünket körülgyűrűző utódállamok szétbomlásának reményétől, — hanem egyesegyedül minmagunktól, a magunk erejétől, attól a rendíthetetlen meggyőződéstől, hogy az életének megmentésére, tehát a legszentebb célra tömörült és eggyé lett magyarság, az egységes magyar nemzet, a saját két karja erejével is meg tudja fordítani a sorsnak ráknézve végzetes irányba lendült kerekét.

67. *Hogyan kell megszerezniünk s biztosítanunk a hazánk felszabadítására szükséges nemzeti erőt?*

Erkölcsei megújítással, egész nemzeti er-

kölcsünknek gyökeres megújulásával: a munkás hazaszeretet, komoly kötelességérzet, a magyar nemzeti öntudat, általában: élni-akarásunknak teljes kifejlesztésével. Nemzeti erőnknek kifelé irányuló kifejtése csakis belső viszonyainknak szilárdságán és biztonságán alapulhat. Ennek megteremtésére nemcsak a nemzet egyetemének hazafias, áldozatra kész erkölce, hanem tudatos és bátor kormányzat is szükséges s ennek eredményeül belső rend és fegyelem; a kormányzat részéről: a megélhetés lehető megkönnyítése, a nemzetet szegényítő bankok s az idegenlelkű sajtó becsületre tanítása, minden polgár részéről: önzetlenség és túrni-tudás, mindkét részről: a hazaszeretetlenkülieknek, a nemzet alattomos és megátalkodott ellenségeinek bármily áron való eltávolítása a magyar akarat útjából.

Ne feledjük azonban, hogy nem elég csak emlegetni az erkölcsöt s nem elég csak szavalni a hazát; ne feledjük másrészt azt sem, hogy napjaink tengernyi erkölcstelensége: egyfelől a szegénységből és nyomorúságból fakadó, másfelől a tobzódó milliós vagyonok körül fölbujánzó, ezerváltozatú és nagymohóságú erkölcstelenség jórészt meg sem szüntethető területi épségünk visszaszerzése nélkül; nem az efféle erkölcstelenség miatt csonkultunk meg, hanem megfordítva: azért oly nagyfokú az effajta erkölcstelenség, mert csonkaország vagyunk. Való: az erkölcstelenség megrontja az intézményeket is, de viszont a rossz intézmények is romboló visszahatással vannak az erkölcsökre. Nem elég tehát azt mondani:

legyünk jobbakká s majd visszaszerezzük, amit elvesztettünk ; ez az okoskodás meg nem állíthat bennünket a lejtőn ; inkább azt kell mondanunk : szerezzük vissza, amit elvesztettünk s nyomban jobbakká is leszünk.

68. Szükséges-e és hogyan lehetséges nemzeti öntudatra kelteni a közömbösnek látszó magyar népet, a falu magyarságát?

Mai rettenetes csonkaságunk csakis a nemzet őszerejének, a magyar nép hazaszeretetének és akarátának föllobogó erejével gyógyítható meg.

A falu komoly és becsületes lelkű népe — történelmi multunk átfogóbb ismeretének hiányában — a nemzet egyetemes érdekeivel kevésbé törődve éli a maga dolgos és nagy nemzeti értékű életét, meg kell azonban s meg is lehet értetni vele, hogy hazánk területi épsége neki sem lehet közömbös ; meg kell s meg is lehet értetni a jó magyar paraszttal, a földkerekség e leggyönyörűbb s legértékesebb fajtájával, hogy mai jómódja csak időleges, a viszonyok megváltoznak ; mihelyt pl. a rendes földművelés az óriási területű Oroszországban is újra megindul, a magyar búza nyomban elértéktelenedik s akkor — a magyar ipar életéhez szükséges területek visszaszerzése nélkül — belefúlhatunk a saját zsírunkba. Meg kell s meg is lehet értetni a jó magyar paraszttal, hogy neki is szüksége van Erdélyre, a Felvidékre s hogy a magyar nemzet további életéhez — tehát az ő életéhez is ! — elengedhetetlenül szükséges az ezeréves Magyarország

egész területe és lakossága. Hazánk elrablott területein a magyar nép milliói gyötrődnek és szenvednek: — a faji együttérzés, a közös múlt dicsősége és szenvedése s a jövő mai reménytelensége kell hogy akaratra bírják népünk becsületes lelkét.

Jegyzet. A falusi gazda egyébiránt már ma is közvetlen közelből tapasztalhatja a mai magyar élet éegszségtelenségét: a falusi „szegénység“ közt mindjobban terjed az ellenségesen is szított agrárszocializmus. Baj van a magyar élet pecsenyéjével és kalácsával, mert rossz a süő: az egyik oldalon megég, a másik oldalon nyersen marad pecsenye is, kalács is.

69. Fontos-e tehát a népművelés területi épségünk szempontjából is?

A népművelés, a népléleknek nemzeti öntudatra keltése területi épségünk érdekében is egyik legfontosabb állami feladat. Tanítani, nevelni kell népünket, mennél több iskolában, nemcsak a falvakban, hanem a tanyákon is, a népművelésre s a falusi tanyai életre különös hivatottságot érző, jól megválogatott s mindenk fölött jól fizetett tanítókkal. A magyar nép örömet tanul s hálás is tanítói iránt, csak éreznie és tudnia kell, hogy jóra és igazra tanítják; márpedig magyar ember számára manapság nincs jobb és igazabb dolog, mint hazánk területi épsége!

Jegyzet. Éppen csak megemlítjük e helyen, hogy a népművelés tényezői között mennyire fontos a hatóságok tiszteletre kötelező, de gőg nélküli pontos működése, a gyors törvénykezés, jó és olcsó közigazgatás.

70. Mily lélekkel kell tekinteniünk az elrablott területeken szenvedő testvéreinkre?

Együttérző magyar lélekkel, biztató tekintettel s azzal a szebb bizakodással, hogy nemzetünknek az évszázados elnyomások közepette megedződött ellenálló ereje, faji kiválósága s a multhatatlanul szükséges erős összetartás meg fogja óvni véreinket a széthullástól. Magunkra nézve szomorúan fogjuk érezni, máris érezzük, hogy három és fél millió magyarnak a nemzet testéből való kiszakítása mily nagy veszteséget jelent kulturális szempontból is.

„Hűséget a hűségért!” — ezt üzenté a megpróbáltatásában is nagy német nemzet a békeszerződés által tőle elszakított gyermekeinek. Ez legyen a mi jelszavunk is! Nekünk, e csonka országban bár nehéz viszonyok között, de mégis szabadon élő magyarságnak minden áldozatra készen kell lennünk, hogy elszakított testvéreinket magyarságukban megtartsuk s hogy ők szüntelenül érezzék nemzetünk szívének feléjük és értük dobogását. A körülményektől függ, mit, mikor és hogyan lehet és kell tennünk érettük; egy azonban bizonyos: tennünk kell értük tekintet nélkül az áldozatokra, meg kell őket őriznünk magyarságukban mindenáron, mert — ez a magyar jövő; ha ezt elmulasztjuk, ha őket elvesztenők —, akkor céltalan és hiábavaló minden irredentizmus...

71. Sokáig halasztható-e elrabolt területeink visszaszerzése?

A magyar élet sem itt, e csonka házában, sem a tőlünk elrabolt területeken nem bírhatja

sokáig a mai nyomorúságot és szenvedést. Elrabolt területeinknek rövid időn belül s mindenáron való visszaszerzése tehát élethalálkérdés ránknezve. Ellenségeink minden módon irtják-ölik elszakított testvéreink testét-lelkét, anyagi és szellemi életét egyaránt! Mi magunk hirdetjük, érezzük, tudjuk: így nem élhetünk! Az életösztön parancsa, a hazaszeretet lángoló érzése serkentsen tehát tettre bennünket, — míg nem késő! Sursum corda!

72. Mit jelent magyarul a latin kifejezés: sursum corda?

Azt jelenti: „Föl a szívvel!” — a mi számunkra azt jelenti: Legyünk magyarok! Történelmünk megtanít rá, hogy nemzetünk ezeréves létének annyira változatos eseményei folyamán nagy volt a jólét és hatalom magas fokán, de legnagyobb mindig az elhagyottság és a rémes bukásokat követő inség és megpróbáltatás kegyetlen óráiban volt! Megtanít rá, hogy nemzetünk lelkében nagyszerű képességek szunnyadnak s hogy ezek időnként páratlan erő kifejtésre képesítik. Ellenségeinket a vak sors szeszélye és a mi végzetes bűnünk szédületesen magasra emelte országunk romjain; ők most kaján kárörömmel hirdetik, hogy nemzetünk keresztrefeszítésével, sírbafektetésével és a szent magyar föld szétدارabolásával véglegesen megoldották a „Res Hungaricát”, a magyar ügyet. Nekik legyen-e igazuk, vagy pedig nekünk? Mi azt tanítjuk, hogy századok folyamán gyakran zúdultak reánk nagy katasztrófák, sokszor megásták már nemzetünk sír-

ját s máskor is darabokra szakadt már a magyar föld, de életben maradtunk, mert ha nemzetünk vétkezett, volt ereje vezekelni, ha végzetes mulasztások bűne terhelte, volt ereje azt jóvátenni, ha elbizakodottsága döntötte bajba, volt ereje Istene előtt megalázkodni! Nekik legyen-e igazuk, vagy nekünk?... mi azt tanítjuk, hogy ennek a nemzetnek volt ereje és bátorsága szembenézni olyan viharokkal, amelyek előtt félve lapultak meg a nálunk sokkal erősebbek és hatalmasabbak s félve adták fel a reménytelennek látszó küzdelmet! Nekik legyen-e igazuk, vagy nekünk? mi azt hirdetjük, hogy ez a nemzet csalódhatott mindenkinben és mindenben, de sohasem csalódott akkor, amikor bajaiban önmagától várta és remélte a szabadulást!

Szabad-e a feleletben egy pillanatra is kételkednünk?...

73. Szent kötelességünk-e hazánk területi épségének sürgős helyreállítása?

Legszentebb kötelességünk! Magunkbaszálóló, vezeklő lélekkel kell e kötelességre gondolnunk s bűneinktől megtisztult szárnyaló lélekkel, nagy és szent akarattal kell visszaszerezniünk elvesztett hazánkat, visszaszerezniünk minmagunkért, meghalt és születendő magyar véreinkért, — a százezrekért, kik a világháború viharában elpusztultak értünk s a milliókért, kik a jövőben élni akarnak általunk!

Bűnösök vagyunk, — vezekeljünk! Valljuk meg, hogy bukásunkat nagyrészt mi magunk okoztuk. Bár nagyon sok mentség szól

mellettünk, ezek nem változtatnak azon a tényen, hogy a világ legkiválóbb katonanemzete, a világháborúban kifejtett példátlan teljesítőképessége után, kardcsapás nélkül engedte át területe háromnegyedrészt, a földkerekség legszebb, leggazdagabb területét, zsákmányra-éhes, gyáva szomszédainak, olyanoknak, akik nyílt csatában sohasem tudták volna tőle elragadni, de most a gyáván elorzott s a világtörténelem legerősebb államszövetsége által nekik ítélt magyar területeket kérkedve nevezik országuk drágakövének, legértékesebb kincsének s lenézik és megvetik a legyöngült magyart. — Történelmünk megtanít bennünket, hogy minden bűnünkért kegyetlenül kellett vezekelnünk és sohasem a sors kegye, hanem a magyar kar ereje szerezte vissza magyar vér árán, ami elveszett.

Nehéz küzdelmek és nagy megpróbáltatások árján fog nemzetünk hajója a lét és nemlét örvénye között hanykolódni, de meg fogjuk találni a szabadulás útját ! Tengernyi szenvedéssel és gyermekeink hulló vérével kell majd visszaszerezniünk, de vissza fogjuk szerezni a gyönyörű Erdélyt, — hiszen csatamezői, romjai, sírhalmai, magyar falvai és városai mindörökre hívják vissza bennünket ; a Dunát : a magyar nemzetnek Buda-, Mohács- és Nádornál elfolyó e könny-patakját ; a magyarság szent vizét : a Tiszát ; a szőke Szamos, a Kraszna és a Bodrog vidékét, ahol honfoglalás-kori ősmagyarság állt őrt évszázadokon át ; a magyar Csallóközzel együtt Pozsonyt, ahol őseink századokon át omló könnyekkel, de a

haza felszabadításába vetett törhetetlen hittel koronázták a Habsburg- királyokat ; Kassát, a magyar szabadságharcok szentelt városát ; az ungi hegyeket, a beregi dombokat, amelyek látták Rákóczi zászlait alászállani ; a gyönyörű délvidéket, ahol Hunyadi, Losonczy és Zrinyi őrlelke virraszt ; a magyar szent korona drága gyöngyét, Fiumét és a magyar haza annyi szent helyét és magyar vérről áztatott rögét. . . Óh, hiszen veszteségeinket mind felsorolni lehetetlen ! ...

„Magyar vitézek földbetemetett csontjai és lengő árnyai nem engednek engem aludni“, — mondja a legnagyobb magyar katonák egyike, Zrinyi Miklós gróf. Lehet-e pihenésre, lehet-e zavartalan nyugvásra gondolni magyar férfinak, ma, mikor úgyszólván mindenünk elveszett és sírja szélén áll nemzetünk ? Hiszen szinte teljesen ránk illenek azok a megdöbbenő, komor szavak, amelyeket Kemény Zsigmond ad Werbőczy István ajkára az 1541-iki ország-tanácsi ülésen : „Oly hangulatban vagyunk, mintha Szent István összeroskadt trónjának deszkadarabjaiból kellene koporsót készítenünk egy kis gyermek, az utolsó nemzeti király számára s mintha a szeretett, de elvesztett haza földjéből az ellenség csak annyit akarna nekünk visszaajándékozni, amennyibe magunkat eltemethessük“ ...

Az elvesztett haza visszaszerzésének és az ezért minden áldozatra kész honfíui elszánt-ságnak : a magyar irredentizmusnak katonája, papja s ha kell, vértanúja legyen minden magyar ! A magyar történelemnek ez a vezér-

gondolata fűzzön széttéphetetlen szent test-
véri szövetségbe minden magyar férfit és nőt,
akik bízni tudnak és cselekedni akarnak, mert
remélni mernek elveszett drága örökségünknek,
ezer esztendő minden küzdelme és szenvedése
eredményének, drága hazánknek feltámadásá-
ban. Amen !

OSZK

Források :

Balogh Pál : A népfajok Magyarországon.

Dr. Buday László : A megcsonkított Magyarország.

Gálócsy Árpád : A történelmi jog eredete Erdélyben és Oláhországban.

Dr. Gerevich Zoltán : A magyar béke.

Hegedűs Lóránt : Magyarország megcsonkítása Európa veszedelme.

— A magyar békeszerződés és a becikkelyező törvény szövege és magyarázata.

TARTALOM.

	Lap.
Ajánlás	3
I. Bevezetés (1—4. kérdés.)	5
II. Hazánk múltja: történelmi jogaink és érdemeink . (5—30. kérdés.)	7
III. Hazánk jelene: Csonkamagyarország nem ország ... (31—64. kérdés.)	23
IV. Hazánk jövője: kötelességérzet, cselekvő akarat ... (65—73. kérdés.)	51

HOJAT

OSZK

